

A long-exposure photograph of a busy city street at night. The foreground is dominated by horizontal light trails from moving vehicles, with warm orange and yellow tones from taillights and cooler blue and purple tones from headlights. In the background, several multi-story buildings are visible, their windows and facades brightly lit. A prominent building in the center has a red sign that reads "MILK KING 2000". To its left, another building features a large, colorful advertisement. The scene is punctuated by bright, starburst-like light sources from street lamps and building lights, creating a vibrant and dynamic urban atmosphere.

1 / 8

Những gì đang thực sự diễn ra tại Việt Nam?

Tác Giả: Khánh An, phóng viên RFA
Thứ Ba, 12 Tháng 10 Năm 2010 11:07

Tôi đã có được một thời gian tuy rất ngắn và biết được nhiều điều mà tôi trước đây tôi không hiểu và được nhìn các bên.

Tôi đã viết cuốn sách trên đây để giúp người thích cho những người tôi hiểu và những gì đang thực sự diễn ra tại Việt Nam: sự thay đổi và rất nhiều những vấn đề liên quan đến việc làm thế nào mà Đảng Cộng Sản có thể kiểm soát được tất cả các mặt này ngay cả khi mà thế giới đang thay đổi và kinh tế, chính trị, văn hóa...

Tôi cũng giúp đỡ trả lời một câu hỏi lớn là làm thế nào mà Đảng Cộng Sản vẫn có thể nắm quyền và tại sao phần lớn dân xã hội bỏ phiếu trong hàng chục năm qua?

Khánh An: Cảm ơn ông Bill rất nhiều và bây giờ thì Khánh An xin mời Tiến sĩ Vũ Quang Việt.

TS Vũ Quang Việt: Tôi là chuyên gia về vấn đề thực tế kinh tế. Trước kia tôi đã làm việc cho Liên Hiệp Quốc và bây giờ tôi vẫn tiếp tục làm việc cho một số nước đang phát triển, đặc biệt là các nước ở Đông Nam Á, ở Á Châu.

Khánh An: Cảm ơn TS. Vũ Quang Việt. Bây giờ Khánh An xin mời chị Ngọc Giao.

Cô Ngọc Giao: Thưa vâng, Ngọc Giao thưa với Tiến sĩ Nói Ngọt và Mĩ Giao Việt hay là Voice of Vietnamese American.

Thực ra đây là một hội thảo nên người nói lên cái nhìn, quan điểm của người Việt Nam tại Hoa Kỳ. Trong chú tâm đó, những người Mỹ gốc Việt rất để ý đến chuyện xảy ra ở Việt Nam và luôn luôn mong rằng Việt Nam có những thay đổi tốt đẹp hơn. Do may mắn mà Ngọc Giao được biết ông Bill Hayton ra quyển sách, cũng nhờ một chuyên gia là TS. Vũ Quang Việt và sau này chúng ta sẽ còn có sự lên tiếng của TS. Đinh Xuân Quân.

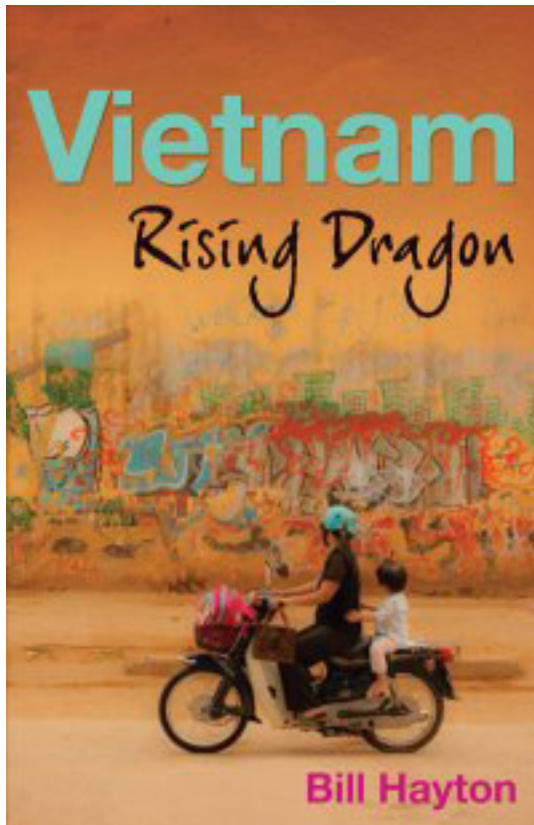
TS. Việt và TS. Quân là hai người đã trực tiếp làm việc giúp cho sự thay đổi tại Việt Nam từ những năm đầu tiên. Đặc biệt là TS. Việt và TS. Quân cũng đã góp bài trong một tập sách

Những gì đang thực sự diễn ra tại Việt Nam?

Tác Giả: Khánh An, phóng viên RFA
Thứ Ba, 12 Tháng 10 Năm 2010 11:07

"Đánh thức con rồng ngủ quên" xuất bản năm 2003, thì những cái nhìn của TS Việt và TS Quân sẽ giúp cho chúng ta nhìn thấy bức tranh toàn Việt Nam hiện nay. Cảm ơn Khánh An.

Khánh An: Khánh An mời toàn nhà chào đón quý vị đến với chương trình Cafe Wifi. Bây giờ để bắt đầu, Khánh An mời ông Bill giới thiệu cuốn sách ông vừa mới xuất bản gần đây, đó là cuốn "Vietnam - Rising Dragon".

▯ Bìa quyển sách "Vietnam - Rising Dragon". Photo courtesy of Bill Hayton.

Ông Bill Hayton: Cuốn sách nói về những mặt tốt, tuy nhiên không thể bao quát hết những vấn đề mà tôi muốn nói, nhưng nó nói lên những điểm mà chúng ta cần chú ý của Việt Nam trong lĩnh vực kinh tế, chính trị và xã hội.

Điều mà tôi muốn đưa ra ở đây là rất nhiều người ở bên ngoài Việt Nam tin tưởng rằng mặt khi kinh tế được cải thiện thì chính trị và xã hội cũng tốt. Tôi muốn đưa ra những hy vọng Việt Nam ra để cho thấy rằng điều đó không hẳn là đúng. Nếu kinh tế Việt Nam trông có vẻ như được cải thiện

Những gì đang thực sự diễn ra tại Việt Nam?

Tác Giả: Khánh An, phóng viên RFA
Thứ Ba, 12 Tháng 10 Năm 2010 11:07

theo những quy định cáo về kinh tế thị trường, tuy nhiên bản không thấy là đã đa số các công ty tại Việt Nam vẫn đang hoạt động theo định lệ và định chế của Bộ Công Thương. Số chế của này dĩ nhiên trên cơ sở lĩnh vực chính trị và xã hội.

Tôi không nghĩ là khi kinh tế thị trường định chế cho phép thì sau đó chúng ta sẽ có định chế do và dân chủ. Tôi nghĩ rằng vẫn định chế tập quyền nhiều và tôi muốn trình bày nó trong cuốn sách của tôi.

Tổng hợp những kiểm soát

Khánh An: Về mặt ông Bill có những định lệ là nhiều xoay quanh vẫn định này, đó là tập do trong thị trường mới và tập do kinh tế. Vẫn định mà ông đưa ra có lẽ là một vẫn định mà các chuyên gia kinh tế khác cũng đã đưa ra định lệ, đó là liên quan trong một quốc gia không theo chế độ dân chủ thì các vẫn định tập do kinh tế, tập do thị trường mới có thể sẽ trở thành hiện thực hay không?

Và với thị trường hợp Việt Nam hiện nay, theo những kinh nghiệm của ông Bill Hayton thì kinh tế Việt nam vẫn chịu sự kiểm soát định lệ là liên quan phía Đảng CSVN. Bây giờ thì chuyên gia kinh tế Vũ Quang Việt, ông đã có thời gian làm việc định lệ với phía chính phủ Việt Nam thì ông có những kinh nghiệm gì về những vẫn định mà ông Bill Hayton đã đưa ra, thưa ông?

TS Vũ Quang Việt: Tôi thấy rằng sau khi định lệ mới tại Việt Nam, có thể nói từ năm 1988-1989 thì thực sự Việt Nam mới bắt đầu chuyển đổi kinh tế thị trường.

Trong kinh tế thị trường thì cái liên quan nhất mà Việt Nam thay định lệ là để cho tập do giá cả và định lệ thay định lệ hai là cho phép tập nhân tập do làm ăn. Thứ ba nữa, định lệ biệt là giới thiệu, ruộng đất định lệ cho nông dân định lệ làm ăn và do đó kinh tế phát triển. Những mà đúng như ông Bill Hayton nói, định lệ là cho định lệ ngày nay chính phủ Việt Nam vẫn muốn nắm quyền chế độ các công ty, định lệ biệt là các công ty quốc doanh.

“Hãy coi cuộc khủng hoảng Việt Nam là do khủng hoảng thể giới thiệu ra, những sự thất bại thì không phải, mà khủng hoảng này là do chính vẫn định phát triển định lệ là liên quan liên quan hệ thống ra. / TS Vũ Quang Việt

Những gì đang thực sự diễn ra tại Việt Nam?

Tác Giả: Khánh An, phóng viên RFA
Thứ Ba, 12 Tháng 10 Năm 2010 11:07

Đúng thôi, và với nền chính trị thì (Đúng CSVN) cũng nắm toàn bộ cho nên nó gây ra nhiều vấn đề, tôi với bạn tham nhũng mà ông Bill Hayton đã nói rồi và tôi muốn nói thêm như thế này, nói chung Việt Nam có cảm tưởng là phải phát triển cho nhanh để chúng tôi cho dân chúng biết rằng là như vậy thì tôi tin tưởng cho dân chúng. Và vì vậy mà họ hăm dọa cho đến mức tôi có thể nói là chính quyền mới đây, tức là chính quyền sau thời ông Phan Văn Khải và ông Võ Văn Kiệt, tức là biết sau khi Việt Nam là thành viên của WTO thì họ làm tôi mức có thể nói là họ lừa dối - lừa dối cho họ cho tôi trung phát triển với tôi để cao, tôi trung vào để xây dựng quốc doanh, bắt buộc phải làm, bắt buộc phải như ngụy quyền biến trong xã hội và giới trí thức.

Họ tôi trung vào để xây dựng một số quốc doanh lớn, thí dụ như là Vinashin. Họ tôi trung vào để cho tất cả các công ty quốc doanh có thể làm tất cả mọi chuyện, thí dụ như một công ty đóng tàu thủy như vậy (Vinashin) mà lại có thể mở ra ngân hàng, đưa tôi đến đại, nhà cửa, nghĩa là làm tất cả mọi thứ và khi họ làm như vậy thì họ tạo ra cảm giác họ đang công ty nhà nhân nhà nước, một họ đang có tính cách gia đình và bè phái.

Như vậy thật sự, Vinashin là một trường hợp điển hình mà tôi đã có phân tích, tức là thay vì tôi trung vào công nghiệp đóng tàu thủy thì họ lại làm rồi là nhiều việc để có lợi cho gia đình, cho đàn em, cho vây cánh, cho đảng, v.v. tất cả những chuyện như vậy đến đến chuyện nó (Vinashin) hoàn toàn suy sụp vì nó không thể làm được như vậy.

Rồi họ lại ký kết với Trung Quốc để khai thác bauxite ở Miền Trung, rồi cho phép các công ty nước ngoài, tức là biết là các công ty Trung Quốc có quyền khai thác với riêng, v.v. Rồi họ lại lợi dụng đại của dân chúng để đưa cho các công ty, nghĩa là tạo nên một họ đang mà họ tưởng là gây nên sự phát triển rất cao.

Những người khác, nó trở thành một cuộc khủng hoảng kinh tế. Cùng một lúc với khủng hoảng kinh tế Việt Nam, lạm phát tăng lên rất cao, lên đến hai mươi mốt phần trăm mà việc này đã được giới quy định thời ông Võ Văn Kiệt đưa lạm phát xuống rất thấp, thì bây giờ lạm phát lại nổi lên.

Rồi vì lạm phát thì đồng tiền Việt Nam lên giá, bởi vì đồng tiền Việt Nam lên giá cùng với sự thiếu hụt và cán cân thương mại với thế giới rất là lớn. Đang là như vậy với như vậy thì cùng một lúc trên thế giới bị cuộc khủng hoảng kinh tế thì họ coi cuộc khủng hoảng Việt Nam là do khủng hoảng thế giới tạo ra, nhưng sự thật thì không phải, mà khủng hoảng này là do chính việc để phát triển rất là lừa dối của họ tạo ra.

Những gì đang chờ đợi ra đời Việt Nam?

Tác Giả- Khánh An, phóng viên RFA
Thứ Ba, 12 Tháng 10 Năm 2010 11:07

TS Vũ Quang Việt. Photo courtesy of diendan.org

Trong trường hợp này vậy thì họ làm gì? Họ vẫn muốn kiểm soát, do đó có những nhà trí thức có ý kiến thì họ đưa ra cái Quyết Định 97 nói rằng tất cả trí thức hay những người muốn có ý kiến với chính phủ thì phải đưa cho cơ quan liên hệ trực tiếp với vàn để đó chứ còn báo chí thì không được.

Tôi nghĩ đó là có tính chất bất minh. Thế thì cái chính phủ mới này nó có vàn để rồi là là như thế này, thì ông Phan Văn Khải, thì ông Võ Văn Kiệt thì chính phủ lập ra một ban tư vấn của chính phủ.

Ban tư vấn này là những người không nằm trong hệ thống nhà nước, tức là họ không phải là quan chức, không phải là bộ trưởng, mà họ đứng ngoài để có ý kiến để lập, không tư vấn làm cho họ.

Đến thì ông Nguyễn Tấn Dũng lên thì ban tư vấn đó bị giải tán. Tôi và những người khác vẫn từng có một ban tư vấn mới của thế đứng vì ông thế đứng mà có một ban tư vấn phù hợp với mình thì đó là một điều bình thường, thì vàn để giải tán cũng là bình thường.

Những vàn để là sau đó không có một ban tư vấn nào khác ra đời và chính ông thế đứng nói là “Tôi có một nhu cầu trí thức chung quanh tôi rồi”, tức là các bộ trưởng, các quan chức trong nhà nước thì những người này có những quy định riêng của mình trong các bộ của họ thì làm sao những người đó có thể vàn để cho ông thế đứng được.

Những gì đang chờ đợi bạn ở Việt Nam?

Tác Giả: Khánh An, phóng viên RFA
Thứ Ba, 12 Tháng 10 Năm 2010 11:07

Phải theo "lời phỉ"?

Khánh An: Dì vâng. Có bạn TS Vũ Quang Việt. Thưa chị Ngọc Giao, không biết chị có muốn đặt câu hỏi gì với TS Vũ Quang Việt cũng như là ông Bill Hayton không?

Cô Ngọc Giao: Thưa vâng. Giao nghĩ rằng những người đi du TS Vũ Quang Việt đưa ra đã gây thích mắt vài người mà ông Bill có nói đến trong quyển sách.

Trong việc này thì Bill là một nhà báo và Giao nghĩ rằng cái chính mà TS. Việt đưa ra đó là chuyện không cho nhà báo nói đến những vấn đề của xã hội, bởi nhà báo phải đi theo "lời bên phải" nó cũng tỏ ra rất nhieu vấn đề.

Bill có thể nói cho mọi người biết về kinh nghiệm của ông khi ông bị chính quyền Việt Nam từ chối, không cấp visa vào năm 2007 vì ông đã muốn nêu lên những vấn đề này trên báo chí?

Ông Bill Hayton: Khi tôi mới đến Việt Nam, tôi thật sự ngạc nhiên vì đây quá dễ dàng cho tôi làm việc. Một khi tôi có Hà Nội và không đặt ra những câu hỏi khó thì tôi có thể đi quanh thành phố để phỏng vấn người dân về những đề tài tôi viết mà không gặp trở ngại gì.

Khó khăn chỉ đến khi tôi bắt đầu xem xét đến những vấn đề gây tranh cãi. Chẳng hạn như khi tôi viết về sự kiện Việt Nam gia nhập WTO hoặc Thước kẻ đỏ của Di dân dân Hợp tác Kinh tế châu Á – Thái Bình Dương, thì tôi hoàn toàn không gặp vấn đề. Những khi tôi bắt đầu tìm hiểu xem liệu trẻ em được phép có bị bắt đi để chuyển bị cho các Thước kẻ đỏ như APEC hay không thì tôi bắt đầu gặp khó khăn.

Và khi mà tôi biết được các nhà dân chủ đã bị đàn áp trong dịp này thì tôi càng gặp nhiều khó khăn hơn.

Tuy nhiên, lý do chính mà tôi nghĩ rằng đã làm cho các lãnh đạo của Bộ Văn hóa Thông tin ngại là khi tôi bắt đầu nghiên cứu để viết cuốn sách, tôi đã nói chuyện với nhiều người trong họ thông chính trực mà không thông qua kênh thông tin quy định vì sự quan liêu và cấm đoán của kênh này.

Những gì đang thất bại diễn ra tại Việt Nam?

Tác Giả: Khánh An, phóng viên RFA
Thứ Ba, 12 Tháng 10 Năm 2010 11:07

Tôi nghĩ tất nhất là tôi tìm hiểu và tìm làm lý. Một lý do thêm nữa là những vấn đề mà tôi tìm hiểu khi nhìn cho họ không thích. Chính vì những lý do trên mà khi tôi ở Việt Nam được hơn 11 tháng thì tôi được thông báo là thời gian của tôi sẽ hết hạn trong vòng 2 tuần nữa và nó sẽ không được gia hạn.

Hỏi cho biết là tôi được phép nộp đơn để xin thời gian mới những không cho biết là thời gian sau đó có được cấp hay không. Khoảng 2 năm trước, tôi cũng quay lại Việt Nam những khi đến phi trường Nội Bài, tôi đã phải quay trở về nước một lần nữa.

Khánh An: Vâng, cảm ơn ông Bill Hayton đã chia sẻ những khó khăn mà ông gặp phải khi ông bắt đầu nghiên cứu để viết cuốn sách “Vietnam – Rising Dragon” (Tạm dịch là “Việt Nam – Con Rồng Đang Lớn”) để trình bày về thời kỳ Việt Nam, nơi mà ông đã có dịp sống và làm việc với tư cách là một phóng viên của Đài BBC.